

marc 1993

novi glas

magazin HAK-a, program

4/1993

Drage prijateljice, dragi prijatelji!

Još kratko pred Vazmeni svetki Vam šaljem program za misec april. Ufamo se, da ćemo Vas moć pozdraviti i u dođućem misecu pri nekoj priredbi.

Posebno bi Vam preporučio predavanje Dr. Yvo Peetersa iz Bruxellesa, ki će nam predstaviti projekt "Euregio Beč-Požon-Jura". U ovom internacionalnom trokutu kanu forsirati međunarodnu suradnju, u obliku skupne europske regije. Isti projekt predviđaju u Koruškoj skupa sa Slovenijom i Furlanijom. Europska zajednica i Europski savjet imaju velik interes na etabli-ranju takovih nadregionalnih gospodarstvenih, prometnih i kulturnih kontaktov, da bi tako podupirali međusobno razumivanje i integraciju u Europi. Dr. Yvo Peeters je u momentu u Beču i Požonu, da izvidi konkretne mogućnosti za manjine u predviđenoj suradnji. Zvanaredno interesantno je to sigurno i za nas Hrvate, ki živimo u svi tri involvirani država, i ki smo takorekuć povezivajući skupni faktor med Austrijom, Slovačkom i Ugarskom.

Jako vruć tip za insajdare će biti nastup grupe "Happy Metal Tamburica". To je nova talentirana grupa tamburašev iz Poljanecv, ki su se našli u Beču. Kade nastupaju? Pri hrvatskom kušanju vina, četvrtak, 22. aprila!

Jakov Zvonarić

Impresum: M, I, H: Hrvatski akademski klub
Schwindgasse 14/10, A-1040 Beč/Wien
tel. & fax: 0 222 - 505 71 06
glavni urednik/f. d. I. v.: Franjo Schruiff
realizacija: uredn. novoga glasa i PUT-a, ekspedit: Regina Palatin

škola / protest Francić / Mibla.

srijeda 31. III. 93, 20⁰⁰
pivnica, Schwindg. 14

Mi i Europa

Suradnja prik granic, s posebnim
težišćem na Gradišćanske Hrvate u
regiji Beč/Požon/Jura.

Stručnjak za manjinska prava i jezike Dr. Yvo Peeters iz Bruxellesa referirat će o predviđenoj "Euregiji Beč-Požon-Jura" i o šansa manjin u procesu internacionalne suradnje.

četvrtak, 15. IV. 93, 20⁰⁰
Metropol, Hernals

BRUJI Simo tamo

"Reci kako ti je, kad se šoljin v`rit zabije", "Kako bubanj kaže, tuće srce naše", "Šećem se po cesti Novom mjesti", i mnogo drugo. BRUJI su opet ovde, i to s petim programom. Premijera u Metropolu je Tvoja šansa, da life čuješ, je li su još bolji nego "Daham", "Sprachlos", "Nema problema" i "Gemma Krowodn schau".

Lakocijenije karte moreš dostati u sekretarijatu HAK-a (140.- namjesto 160.-). Naziv je dost. (tel. & fax: 0 222 - 505 71 06, dopodne)

Dvojezično školstvo u Gradišću je velik problem. U različni kraji znaju dica različno dobro hrvatski. U već-ki seli je tako, da su učitelji konfrontirani s razredi, kade manje od 10% dice govori hrvatski. U takovi situacija je de fakto nemoguće podučavati toliko hrvatski kot nimški. Zvana toga nima smisla brojiti minute i sekunde. To ne odgovara današnjim pedagoškim metodam.

Ako ne bi u novom zakonu definirali, ča je dvojezično školstvo, bi to moglo imati i pozitivne strani. Onda bi se naime mogli učitelji baviti sa slabijom dicom već po hrvatsku. Ako ne piše, da se mora točno držati podjele 50:50, onda bi mogao učitelj podučavati na primjer 80% hrvatski, ako dica slabije govoru hrvatski, tako da bi se ova dica bolje i friže učila hrvatski. Ako zakon na minutu zapiše 50% hrvatskoga podučavanja, onda bi to moglo još i škoditi hrvatskomu podučavanju.

Istotako nima smisla, da u zakonu stoji neki cilj dvojezičnoga podučavanja. Nikako nije moguće, da se dica znaju po četiri ljeti izraziti na hrvatskom i na nimškom jeziku isto

situaciji u seli po cijelom Gradišću.

Sigurno je važno očuvati manjinski jezik, ali to ne ide pomoću zakona. Važno pitanje je svenek, je li ćemo oštro prepisati ili zabraniti, a s tim riskirati otpor nimškogovorećih Gradišćancev i učiteljstva. Učitelji, ki su desetljeća dugo pošteno podučavali i kanili najbolje za hrvatsku rič, sada najednoč stoju u javnosti kot kakovi asimilanti. Dost-ki se je iskreno borio za hrvatstvo, ali se nije mogao probiti protiv politike u selu.

Najbolji izlaz bi zbog toga bio princip odjavljenja, prez da bi dilili razrede. Na jednu stran bi se mogli učitelji bolje baviti s hrvatskom dicom. Na drugu stran bi ipak sva dica ostala u dvojezičnom razredu i bi barem pasivno poslušala, ako učitelj djela s

Ča mislu, a

Ministarstvo još svenek nije izdjelalo h Gradišću. Zato su u zadnje vrime neke presenetile interesirane ljude i učitelj donášamo najvažnije citate i pokušvan

Nach einer umfassenden Information über den V Schulgesetzes, Anm.) durch die Bezirksschulinsp im Burgenland, Edith Mühlgaszner, sprachen sich daß nach dem neuen, erst zu beschließenden Ge chig geführt wurden, auch weiterhin zweisprach

Die Schulen sollen — wie der Vorsitzende der Z Parndorf, das Ergebnis der Diskussion zusammen zweisprachig bleiben. Für jene Kinder, die nicht praxisbezogene und realisierbare Lösungen gefu Direktoren übereinstimmend für die Möglichkeit Pflichtgegenstand Kroatisch abmelden und dafür verbindliche Übung besuchen. [...] Im Sinne ein sollte dieser vorbildliche burgenländische Weg i

Presseaussendung

Das Abmeldeprinzip ist für Berlakovich (LAbg. heikle Frage, unter Umständen eine Frage für Ju stellen müssen, was wichtiger sei: das Elternrech Verordnung der Zweisprachigkeit.

Austr

jedni -

dobro, ako ne prakticiraju obadva jezike u istoj mjeri zvana škole. Ovde učitelj ne more čarati.

Veliku ulogu igraju i roditelji. Ako je klima u selu takova, da su seoski političari i odredjen broj roditeljev protiv dvojezičnosti, onda nije moguće zaknom zapovidati tu dvojezičnost.

Jur sada je tako, da podučavaju učitelji u različni seli na različan način. Ako na primjer u jednom selu ne funkcionira dvojezična čuvarnica, ima učitelj čuda teže.

Sadašnja dvojezična praksa je rješenje, ko odgovara različnoj stvarnoj

hrvatskom dicom po hrvatsku. Tako se to ionako jur prakticira u neki seli u sjevernom i južnom Gradišću.

Nikako nesmimo razrede diliti, jer onda bi zgubili nekoliko škol, pred svim one male, jedno- ili dvorazredne.

Gradišćanski put se je u prošlosti ispostavio kot dobar put. Mi u Gradišću smo mogli riješiti naša manjinska pitanja u zadnji desetljeći bez problemov. A sada bi samo zapisali postojeću praksu, gradišćanski put, u novi zakon. Je li je to isti put kot u Koruškoj, to nam zna biti svejedno. Važno je samo, da će biti a put najbolji.

čja govoru?

o hasnovit nacrt za školski zakon u
ke izreke funkcionarov i političarov
elje. U ovom izdanju novoga glasa
vamo analizu. S obadvih strani. fš

en Verhandlungsstand (in der Frage des
inspektorin für das kroatische Schulwesen
n sich die Teilnehmer einhellig dafür aus,
Gesetz alle Schulen, die bisher zweispra-
rachig bleiben.

Oberwarter Zeitung, 17. März. 1993

er Zora, Dir. Anton Berlakovich aus
amenfassend darstellt — auf jeden Fall
icht der Volksgruppe angehören, sollen
gefunden werden. So sprachen sich die
keit aus, daß sich diese Kinder vom
afür den kroatischen Sprachunterricht als
einer der Praxis entsprechenden Lösung
eg im neuen Gesetz beschritten werden.

ng von Dir. A. Berlakovich, 5. März. 1993

bg. Dipl. Ing. Niki, Anm.) "eine sehr
r Juristen". Man werde sich die Frage
recht mit Abmeldeprinzip oder die reine

ustria Presse Agentur APA, 11. März 1993

Škola je najvažniji faktor za očuvanje jezika. U familiji se tradira samo domaći jezik. Stoprv u školi se dica uču bogat rječnik, ki stvara hasnovit i kompletan jezik. Ki kani zničiti jezičnu grupu, ta mora potkapati školovanje na manjinskom jeziku, i za dvi generacije je sve mimo. Prvi korak je svenek reduciranje dvojezičnosti isključivo na manjinu. Tako jezik zgublja vrednosti. Nimški jezik je jezik svih, a hrvatski je samo jezik šakice. To je stara strategija nimškonacionalnoga KHD-a (Kärntner Heimatdienst).

Dvojezičnost funkcionira samo onda, ako je to prava dvojezičnost. Samo ako svi u jednoj regiji barem pasivno vladaju obadvimi jezici, more svaki govoriti tim jezikom, kim kani.

pirati manjinu. Zač bi, ako sama od toga ne profitira? To je stara koruška strategija. Diliti, razdvajati, važigati.

Sada su se i gradišćanske stranke dale na koruški put. U diskusiji o dvojezičnom školskom zakonu su se ÖVP i SPÖ ujedinili na princip odjavljenja od dvojezičnoga odgoja. S tim svisno riskiraju situaciju kot u Koruškoj, konflikte i etničke svadje. Ki se kani odjaviti, ta se mora odreći svoje narodnosti. Kaniš dicu odjaviti, moras zatajati Tvoje hrvatstvo (vidi izjave!).

Sadašnja situacija u škola je katastrofalna. Polag najnovije brošure o Gradišćanski Hrvati, ku je financiralo Ministarstvo za podučavanje, podučavaju u skoro svi osnovni škola izvan sridnjega Gradišća samo tri ure hrvatski u tajednu - ada protuzakonito.

Ipak kanu sada zapisati uprav ovu katastrofalnu situaciju u novi zakon. "Vorbildlicher burgenländischer Weg" se to zove, i "gewachsene Praxis" (vidi izjave!).

Strategija je jasna. Do dana današnjega je učitelj, ki skoro uopće neznaju hrvatski, ali ipak podučavaju "dvojezično". Jasno, da ovi nimaju ni ispita, koga zakon potribuje. Odredjen broj učitelj ne bi bio u stanju podu-

i drugi

Ako samo Hrvati znaju hrvatski, čedu u nazočnosti nimšgovorećih morati hasnovat nimški. Ki se zalaže za jezik, ki neka ima vrednosti, ta se zalaže i za radio-emisije, za novine, za službeni jezik, za seoske tablice, za hrvatske kulturne i zabavne priredbe i mnogo drugo. Ali ako se dica već ne uču jezik, neće biti dvojezičnih činovnikov, učitelj, redakterov, kulturnih djelačev itd. Ako dilimo ljude u najvljene i odjavljene, neće imati većinski narod nikakove hasni od dvojezičnosti. Poslijedica toga će biti, da većina već neće biti pripravna podu-

čavati zaistinu dvojezično, kako to roditelji očekivaju. Ki sam nije kvalificiran, ta će biti svenek protiv jasne definicije dvojezičnosti i protiv kontrole.

Zač kanu pak svi imati "dvojezične škole" (vidi izjave!)? To leži na plaći! Po zakonu imaju učitelji na dvojezični škola bolji financijski status. Svejedno je li su sami dvojezični. Rješenje za one učitelje, ki ne znaju hrvatski: Škola neka bude na van "dvojezična škola", da bude već pinez u džepu učitelj, ali obaveznoga dvojezičnoga podučavanja već ne smi biti. Svejedno, je li s tim umira hrvatski jezik u Gradišću.

20. IV. 93 - 23. IV. 93
pivnica, Schwindg. 14

Kušanje vina

**Hrvatska vina iz Gradišća,
Slovačke, Ugarske i
Hrvatske**

od utorka, 20. aprila 1993.
do petka 23. aprila 1993:
svaki dan od 19:00 do 24:00 uri

muzika:

utorak, 20. IV. 1993.

"Dubrovački kavaljeri"

srijeda, 21. IV. 1993.

"PAX"

četvrtak, 22. IV. 1993.

"Happy Metal Tamburica"

petak, 23. IV. 1993.

"Štefan i Berti"

četvrtak, 29. IV. 93, 20⁰⁰
pivnica, Schwindg. 14

Hrvatska literatura

Mag. Branka Zaradić predava o
Anki Petričević

-
- * **srijeda, 31. marc 1993, 20.00**
Mi i Europa, referat i diskusija (Yvo Peeters)
IV., Schwindgasse 14 (pivnica)
-
- * **četvrtak, 15. april 1993, 20.00**
"Simo tamo" - novi program BRUJEV
Metropol, Hernalser Hauptstr. 55, XVII. kot.
-
- * **utorak, 20. april 1993, 19.00**
Dubrovački kavaljeri (Kušanje vina)
IV., Schwindgasse 14 (pivnica)
-
- * **srijeda, 21. april 1993, 19.00**
PAXI (Kušanje vina)
IV., Schwindgasse 14 (pivnica)
-
- * **četvrtak, 22. april 1993, 19.00**
Happy Metal Tamburica (Kušanje vina)
IV., Schwindgasse 14 (pivnica)
-
- * **petak, 23. april 1993, 19.00**
Štefan i Berti (Kušanje vina)
IV., Schwindgasse 14 (pivnica)
-
- * **četvrtak, 29. april 1993, 20.00**
Hrvatska literatura, (pred. Mag. Branka Zaradić)
IV., Schwindgasse 14 (pivnica)

Hrvatski akademski klub
A-1040 Beč, Schwindg. 14/10 Tel. 5057106

Dr. Nikola Benčić
Waldhoferweg 8
A-7000 Željwzno/Eisenstadt
DRUCKSACHE DVR 0557340

Verlagspostamt & Erscheinungsort: 1040 Wien
P. b. b.

mislu, a ča govoru?

Ministarstvo još svenek nije izdjelalo hasnovit nacrt za školski zakon u Gradišću. Zato su u zadnje vrime neke izreke funkcionarov i političarov presenetile interesirane ljude i učitelje. U ovom izdanju novoga glasa donášamo najvažnije citate i pokušvamo analizu. S obadvih strani. fš

Nach einer umfassenden Information über den Verhandlungsstand (*in der Frage des Schulgesetzes, Anm.*) durch die Bezirksschulinspektorin für das kroatische Schulwesen im Burgenland, Edith Mühlgaszner, sprachen sich die Teilnehmer einhellig dafür aus, daß nach dem neuen, erst zu beschließenden Gesetz alle Schulen, die bisher zweisprachig geführt wurden, auch weiterhin zweisprachig bleiben.

Oberwarter Zeitung, 17. März. 1993

Die Schulen sollen — wie der Vorsitzende der Zora, Dir. Anton Berlakovich aus Parndorf, das Ergebnis der Diskussion zusammenfassend darstellt — auf jeden Fall zweisprachig bleiben. Für jene Kinder, die nicht der Volksgruppe angehören, sollen praxisbezogene und realisierbare Lösungen gefunden werden. So sprachen sich die Direktoren übereinstimmend für die Möglichkeit aus, daß sich diese Kinder vom Pflichtgegenstand Kroatisch abmelden und dafür den kroatischen Sprachunterricht als verbindliche Übung besuchen. [...] Im Sinne einer der Praxis entsprechenden Lösung sollte dieser vorbildliche burgenländische Weg im neuen Gesetz beschritten werden.

Presseaussendung von Dir. A. Berlakovich, 5. März. 1993

Das Abmeldeprinzip ist für Berlakovich (*LABg. Dipl. Ing. Niki, Anm.*) "eine sehr heikle Frage, unter Umständen eine Frage für Juristen". Man werde sich die Frage stellen müssen, was wichtiger sei: das Elternrecht mit Abmeldeprinzip oder die reine Verordnung der Zweisprachigkeit.

Austria Presse Agentur APA, 11. März 1993

Škola je najvažniji faktor očuvanje jezika. U familiji se govori samo domaći jezik. Stoprv u školi se dica uću bogat rječnik, ki stvarno novit i kompletan jezik. Ki kani jezičnu grupu, ta mora potkapanje lovanje na manjinskom jeziku. Dvi generacije je sve mimo. Prvi je svenek reduciranje dvojezičnosti isključivo na manjinu. Tako izgublja vridnosti. Nimški jezik je svih, a hrvatski je samo jezik. To je stara strategija nimškonoga KHD-a (Kämtner Heimat). Dvojezičnost funkcionira onda, ako je to prava dvojezičnost. Samo ako svi u jednoj regiji pasivno vlačaju obadvimi jezicima, svaki govoriti tim jezikom, kim

i a

Ako samo Hrvati znaju hrvatski jezik u nazočnosti nimškog govorećih, hasnovat nimški. Ki se zalaže za ki neka ima vridnosti, ta se zalaže radio-emisije, za novine, za sluzbu jezik, za seoske tablice, za hrabre kultume i zabavne priredbe i drugo. Ali ako se dica već ne jezika, neće biti dvojezičnih djelatnikov, učiteljev, redakterov, kulturnih djelačev itd. Ako dilimo ljude javljene i odjavljene, neće imati činski narod nikakove hasni očuvanja jezičnosti. Poslijedica toga će biti većina već neće biti pripravna p